

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ: СВІТОВИЙ ДОСВІД І Україна

Актуальність теми дослідження. Характерні для нинішнього українського суспільства кризові явища призводять до девальвації моральних цінностей, дегуманізації засад співіснування людей у соціумі, амбівалентності культурних пріоритетів, що негативно позначається на громадському здоров'ї. На сьогодні наявні поодинокі елементи системи громадського здоров'я діють незлагоджено та потребують оптимізації існуючих ресурсів та суттєвого збільшення ефективності управління ними. **Мета і дослідження** - створення концепту державної політики здоров'язбереження в Україні в контексті світового досвіду. **Предмет дослідження** – полягає у визначенні сутності відповідальності українського суспільства за власне здоров'я, її структури і змісту в контексті готовності до особистого здоров'язбереження. **Об'єкт дослідження** - полягає у визначенні формування здорового способу життя суспільства. **Завдання дослідження:** концептуалізувати державну політику здоров'язбереження та визначити місце відповідного концепту в зарубіжному та вітчизняному політологічних дискурсах; показати основні загрози, що впливають на формування та ефективне використання людського капіталу в сучасних умовах. Нині більшість країн світу стоять перед серйозними проблемами в галузі охорони здоров'я, які пов'язані з демографічними й епідеміологічними зрушеннями, посиленням соціально-економічної нерівності, дефіцитом ресурсів, розвитком технологій і потребами населення, які постійно зростають. Ці проблеми особливо загострилися в умовах сучасної економічної ситуації. Саме тому експерти ВООЗ, у співпраці з представниками сфери охорони здоров'я європейського регіону, закликають керівництво країн до запровадження державних програм збереження здоров'я населення та доступності послуг в умовах економічної кризи. Світова спільнота робить спроби об'єднати зусилля задля подолання глобальних проблем, спрогнозувати майбутнє людства, уникнути загроз його існуванню. Глобальні проблеми стосуються життєвих інтересів усього людства, набувають всесвітнього характеру, а їх вирішення має забезпечити подальший суспільний прогрес. Це проблеми природничого, науково-технічного, соціально-політичного характеру, що вимагають вирішення об'єднаними зусиллями всього людства, а не в місцевому чи регіональному мас штабі [1, с. 10]. Як повідомляє Deutsche Welle, індекс ризику смертності розраховувався не лише за такими показниками, як кількість загиблих, матеріальні збитки та вірогідність повторення стихійного лиха, й за здатністю країни впоратися з ними. Індекс ризику смертності від стихійних лих допомагає країнам оцінити ступінь небезпеки і розставити правильні пріоритети в запобіганні катастрофам. Наразі на планеті немає жодної країни з нульовим ступенем ризику. Тому запобігання стихійним лихам є загальною справою для всіх. Для України індекс ризику смертності становить «4» за десятибальною шкалою [1, с. 12]. Демографічні проблеми в різних регіонах світу надто різноманітні. Для країн третього світу характерний «демографічний вибух», а в розвинених країнах спостерігається старіння і депопуляція населення. Дедалі більшої актуальності набувають такі міжгалузеві проблеми, як освоєння Світового океану та космосу, а також проблеми народонаселення, виснаження природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища, які можна розглядати у кількох аспектах: забруднення атмосфери, «парниковий ефект», зменшення концентрації озону в стратосфері (особливо над полярними і приполярними районами, що отримало назву «озонових дір»); для тих регіонів світу, де електроенергетика базується на спалюванні великої кількості вугілля, є проблема «кислотних дощів»; забруднення гідросфери та підземних вод; забруднення нафтопродуктами океану; широке використання в господарстві й побуті виробів із пластичних синтетичних матеріалів; деградація земель; сировинна та енергетична проблеми [1, с. 13]. Державна політика України в галузі охорони здоров'я – це комплекс прийнятих загальнодержавних рішень чи взятих зобов'язань щодо збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я та соціального благополуччя населення держави як найважливішої складової її національного багатства шляхом реалізації сукупності політичних, організаційних, економічних, правових, соціальних, культурних, наукових та медичних заходів з метою збереження генофонду української нації, її гуманітарного потенціалу та врахування вимог нинішнього і майбутніх поколінь в інтересах як конкретної людини (особистості), так і суспільства в цілому [2, с. 7]. Довгострокові пріоритети МОЗ України стосуються: досягнення стабільного й повноцінного фінансового забезпечення галузі; підвищення ефективності та якості надання медичних послуг шляхом їх стандартизації; створення єдиного медичного простору. Вітчизняні дослідники стверджують, що для розробки та запровадження ефективної державної політики реформування галузі охорони здоров'я необхідно пройти три наступні стадії: прийняття політичних та управлінських рішень, їх реалізації й оцінки результатів реформ. Зарубіжні автори акцентують увагу на необхідності виконання трьох груп заходів щодо успішної реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я: лібералізація попиту на медичні послуги шляхом розширення можливостей споживчого вибору і зміни ролі держави, споживачів, медичних закладів і лікарів, які взаємодіють і стають більш активними партнерами у сфері охорони здоров'я; диверсифікація пропозицій медичних послуг методом створення нового сприятливого середовища для недержавної та приватної діяльності шляхом перерозподілу власності, виробництва й фінансування охорони здоров'я; удосконалення стимулів для медичних закладів і медичних працівників за економію витрат і підвищення якості медичних послуг на новому конкурентному ринку. Важливе значення для кращого розуміння завдань з формування та реалізації державної політики України має думка науковців з приводу того, що у зв'язку з особливостями галузі охорони здоров'я і, зокрема, асиметрії інформації, що є одним із основних факторів обмеженості ринкових механізмів в охороні здоров'я, споживач не може виконувати функцію інформованого покупця послуг охорони здоров'я на відміну від сторони, яка фінансує надання медичної допомоги. Слід наголосити на тому, що національна політика в галузі охорони здоров'я повинна передбачати створення нової ідеології охорони здоров'я України, вироблення шляхів та засобів оптимальної організації на національному рівні охорони та поліпшення здоров'я, формування здорового способу життя, медичної та соціальної профілактики захворювань, реабілітації [2, с. 10]. Проблема здоров'язбереження та здоров'я формування підрастаючого покоління набула гостроти за останні 10–15 років. З 1992 року Україна втратила 9,1% свого населення. Зберігається високий рівень смертності і низький – народжуваності, що призводить до природного убутку населення (–7,6 осіб на одну тисячу населення). Згідно з прогнозами ООН до 2050 року чисельність населення України знизиться на 20 млн осіб (це понад 42 %). Уже на сьогодні (за даними офіційної статистики МОЗ України) лише за 5 років чисельність дитячого населення країни скоротилася на 17%. Отже, створиться вкрай несприятлива ситуація щодо відтворення трудового потенціалу і, відповідно, можливості сталого розвитку нашої держави [3, с. 5]. **Висновки:** Аналіз даних показників дитячого населення свідчить про подальше їх погіршення. Так, науковці констатують, що лише за рік загальна поширеність хвороб серед дитячого населення зростає приблизно на 15 випадків на 100 дітей від 0 до 14 років, а первинна – на 10. Зростання рівнів поширеності спостерігається по багатьох класах хвороб. Особливо непокоїть зростання числа випадків хвороб нервової системи і хвороб ока та його придатків, бо саме з функціонуванням нервової системи безпосередньо пов'язане психічне і фізичне здоров'я людини [3, с. 9].

Список використаних джерел

1. Державна політика здоров'язбереження: світовий досвід і Україна: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво «Логос», 2016. 536 с.
2. Державна політика у сфері охорони здоров'я : кол. моногр. : у 2 ч. / [кол. авт. ; упоряд. проф. Я. Ф. Радиш ; передм. та заг. ред. проф. М. М. Білинської, проф. Я. Ф. Радиша]. К. : НАДУ, 2013. Ч. 1. 396 с.
3. Оржеховська В.М. Здоровий спосіб життя: навчально-методичний посібник / В. М. Оржеховська, О. О. Єжова. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. 188 с.